

Võõrtöötajad - õigused töökohal

Migrant workers - rights at work

ESTONIAN / EESTI

Kes on võõrtöötaja?

Võõrtöötaja on isik, kes on tulnud teisest riigist Ühendkuningriiki töötama. Võõrtöötajad töötavad enamjaolt hotellides või restoranides, toidutöötajatenä, puuviljakoristajatena ja karploomade püüdjatena.

Võõrtöötajateks loetakse nii seaduslikud töötajad, kellel on Ühendkuningriigi immigratsiooniasutuse (**Home Office**'i e. Siseministeeriumi) väljastatud tööloeba, kui ka ebaseaduslikud töötajad, kellele Home Office pole luba siin töötamiseks väljastanud.

Kui olete mõne Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik, on väga tõenäoline, et teil on kõnealune luba olemas. Alates 1. maist 2011 ei pea te end enne Ühendkuningriigis töö alustamist töötajate registreerimissüsteemis (Workers Registration Scheme) registreerima. Kui tulete Bulgaariast või Rumeeniast, kehtivad teile teistsugused reeglid.

Väga tähtis on teada, kas teil on tööloeba Ühendkuningriigis töötamiseks, sest see mõjutab oluliselt teie õigusi siinviibimise ajal. Kui teil puudub Ühendkuningriigi Piiriameti (**UK Border Agency**) luba Ühendkuningriigis töötamiseks ja te töötate Ühendkuningriigis ebaseaduslikult, on teil väga vähe õigusi. Kui te töötate Ühendkuningriigis ebaseaduslikult või pole päris kindel, kas teil on siin töötamiseks luba olemas, ei ole suurem osa käesolevast teabelehest teile kohaldatav. Te **peate** niipea kui võimalik konsulteerima professionaalse nõustajaga.

Juhul kui teie päritoluriigiks on Euroopa Liidu liikmesriik, on teil väga suure tõenäosusega luba Ühendkuningriigis töötada, kuigi teil võis eelkõige osutada vajalikuks registreerida end Töötajate Registris. Teie õigustele kehtiv seadusandlus võib osutada erinevaks juhul, kui pärinate kas Bulgaariast või Rumeeniast.

Teie õigused tööl

Töolistel on õigused, sest isik, kelle jaoks töötate (teie **tööandja**), peab teie suhtes teatavaid seadusi järgima. Kui tööandja seadust rikub, on teil võimalik selle vastu midagi ette võtta. Sellegipoolest tuleb arvesse võtta, et juhul kui te olete võõrtöötaja ning püüate oma tööalaseid probleeme lahendada, on teie risk kaotada tööd, sellega seotud elamisaset või koguni õigust Ühendkuningriigis viibimiseks võrreldes teiste töötajatega suurem.

Käesolevas teabelehes kirjeldatavad õigused ei pruugi olla teie ainukesed õigused. Et oma õiguste kohta rohkem teada saada, peaksite küsima abi (vt allpool).

Õigus saada alampalka

Selle kohta, kui palju tööandja teile tunnipalka maksuma peab, on kehtestatud eeskirjad. Vähimat summat, mida tööandja on kohustatud teile maksuma, nimetatakse **riiklikuks alampalgaks**. Alampalka suurus sõltub teie vanusest.

Kui töotate põllumajanduses, näiteks saagikoristajana, on reeglid alampalga osas pisut erinevad kui muude töökohtade puhul.

Tööandja peab andma teile palgatõendi, kus on kirjas, kui palju teile palka on makstud. Tööandja on kohustatud teile palka maksma ja ta on kohustatud maksma kogu summa.

Tööandja võib teie palgast maha arvata näiteks teie majutus-, toitlustus-, koolitus- ja transpordikulud ning kulud, mis on seotud teie reisimisega Ühendkuningriiki. Samuti võib ta teie palgast arvata maha kulud, mis on seotud teile töökohta leidmisega.

Selle kohta, kui palju teie tööandja selliseid kulusid teie palgast maha arvata võib, on olemas teatavad eeskirjad ning on ka kindlaksmääratud minimaalne summa, mida teie tööandja on teile kohustatud maksma. On kehtestatud majutuskulude mahaarvamise ülempiir, mida võetakse arvesse, kui arvutatakse, kas te saate riiklikku alampalka.

Tööandjal peab teie palgast majutus- või koolituskulude mahaarvamiseks teie kirjalik nõusolek olema. Kuid isegi kui olete selleks oma nõusoleku andnud, ei tohi tööandja teile ikkagi alampalgast väiksemat palka maksta. Kui arvate, et teile ei maksta kogu palka, mida teil on õigus saada, peaksite küsima abi.

Kui vajate edasist infot riikliku alampalga kohta, võite helistada palga ja tööõiguse infotelefonil 0800 917 2368. Abiliin on konfidentsiaalne ja abi on võimalik saada erinevates keeltes

Maksimaalne töötundide arv nädalas

Ka selle kohta, kui mitu tundi te nädalas töötada võite, on olemas eeskirjad. Kui te ei ole tööandjaga kirjalikult teisiti kokku leppinud, ei pea te töötama rohkem kui 48 tundi nädalas. Samuti on teil õigus teha tööpäeva jooksul üks paus ning õigus vabadele päevadele nädalas. Eraldi eeskirjad kehtivad isikute suhtes, kes töötavad põllumajanduses. Kui arvate, et töotate rohkem kui ettenähtud, peaksite küsima abi (vt allpool).

Õigus tasulisele puhkusele

Teil on õigus saada igal aastal 5,6 nädalat tasulist puhkust. See tähendab, et kui te töotate viis päeva nädalas, on teil õigus saada 28 päeva tasulist puhkust aastas. Kui teie tööandja ei anna teile puhkust või ei maksa puhkusetasu, peaksite küsima abi.

Õiguse tervisekaitsele ja ohutusele

Teie tööandja peab tagama, et koht, kus te töotate, on teile töötamiseks ohutu. See tähendab, et tööandja peab tagama, et te saate töötada viisil, mis ei tekita teile vigastusi ega kahjusta teie tervist, ning et te saate ohutuseeskirjadest aru. Kui arvate, et teie töökoht pole töötamiseks ohutu, peaksite nõu küsima.

Vanemlikud õigused tööil

Enamik töötavaid naisi omab õigust lapse saamiseks töölt vabaks võtta. Seda nimetatakse **emaduspuhkuseks**. Tuleb arvesse võtta, et see õigus ei kehti kõigile töötajatele. Mõned tööandjad väidavad, et teil puudub see õigus ka siis, kui see teil

tegelikult on. Juhul kui teie tööandja väidab, et teil puudub nimetatud õigus, peaksite nõu küsima.

Teil on võimalik emaduspuhkuseks võtta vabaks kuni 52 nädalat. Arvesse tuleb võtta, et ainult kindlaksmääratud naistele makstakse emaduspuhkuse eest. Selleks, et välja uurida, kas teil on õigus palgalisele emaduspuhkusele, peaksite nõu küsima.

Mõnele inimestele lubatakse pärast nende naise või partneri sünnitust palgalist **isaduspuhkust**. Selle õiguse välja selgitamiseks peaksite nõu küsima. Mõnel juhul on teil võimalik ka oma partneri emaduspuhkust jagada. Selle õiguse välja selgitamiseks peaksite nõu küsima.

Õigus olla kaitstud diskrimineerimise eest

Kõigil Ühendkuningriigi töötajatel on õigus olla kaitstud tööandjapoolse diskrimineerimise eest. See hõlmab diskrimineerimist vanuse, puude, soovahetuse, abielu ja tsiviilpartnerluse, raseduse ja emaduse, rassi, religiooni või usu, soo või seksuaalse sättumuse tõttu.

Õigus töötamine lõpetada

Kui te ei soovi enam oma töökohal töötada, on teil õigus töölt lahkuda. Mitte kellelgi, sh teie tööandjal, pole õigust teid selles takistada.

Ühendkuningriigi Piiriamet ei luba mõningatel võõrtöolistel pärast lahkumist või vabastamist töölt, mida nad Ühendkuningriiki tulid tegema, uuele töökohale asuda. Võib juhtuda, et enne kui saate uuele töökohale asuda, peate ootama, kuni Home Office on lõpetanud vajalikud paberitööd.

Kui lahkute töölt või kui teid vabastatakse töölt ja te pole kindel, kas võite uuele töökohale asuda, peaksite küsima nõu (vt allpool).

Kui soovite Ühendkuningriigist lahkuda enne tööandjaga kokkulepitud kuupäeva, võib juhtuda, et te ei saa tagasisõidu lennupiletite kuupäeva muuta. Selline olukord võib tekkida siis, kui teie lennupiletid on ostanud keegi teine, nt töövahendaja. Sel juhul peaksite küsima nõu.

Kui tööandja hoiab teie passi enda käes

Tööandjal ega tööhõiveasutusel pole õigust hoida teie passi või mis tahes muud ametlikku dokumenti enda valduses kauem kui üks päev. Kui teie tööandja hoiab teie passi enda käes ilma teie nõusolekuta, rikub ta seadust. Kui tööandja keeldub teile passi tagastamast, peaksite küsima abi.

Probleemid töövahendusbüroo või töäjõuvahendajaga

Võimalik, et tulite Ühendkuningriiki tööle, kuna **töövahendusbüroo** pakkus teile tööd. Töövahendusbüroo ei pruugi olla teile pakutava töö kohta õigust rääkinud. Võib selguda, et teile makstav palk on oodatust väiksem või töötingimused on halvemad kui lubatud.

Seda aga ainult juhul, kui vastaval töövahendusbürool on Ühendkuningriigis esindus. Kui sellel bürool Ühendkuningriigis ühtegi esindust ei ole, ei ole tavaliselt võimalik midagi ette võtta.

Võimalik, et töotate Ühendkuningriigis **tööjõuvahendaja** kaudu. Tööjõuvahendaja vahendab töökohti näiteks talumajapidamiste juurde, hotellidesse, restoranidesse, ehitustele ja haiglatesse. Kui teil tekib probleeme tööhõiveasutuse või tööjõuvahendajaga, võite saada infot palga ja tööõiguse infotelefonil 0800 917 2368.

See on võimalik vaid juhul, kui tööhõiveasutuse kontorid asuvad Ühendkuningriikides. Ühendkuningriikides asuvate kontorite puudumisel ei ole teil tavaliselt võimalik midagi teha.

Täiendav abi

Citizens Advice Bureau (kodanikunõustamise büroo)

Kodanikunõustamise bürood (CAB) annavad teile probleemide lahendamiseks tasuta, konfidentsiaalset, erapooletut ning sõltumatut nõu. Leidmaks lähimat CAB kontorit, sealhulgas sellist, mis jagab infot e-posti teel, klõpsa [lähimal CAB-i](#) või vaata kohalikust telefonikataloogist tähe „C“ alt.

Trades Union Congress (TUC)

TUC (Ametiühingute Keskliidu) võrgulehel www.worksmart.org.uk [Viit: <http://www.worksmart.org.uk/rights/viewsubsection.php?sun=82>] on saadaval teave võõrtöölise tööalaste õiguste kohta. Poolakeelse võrgulehe leiate aadressil www.pracawbrytanii.eu. Portugalikeelne võrguleht on koos kodanike nõustamisteenuse ja Portugali uniooni CGTP-ga saadaval aadressil www.trabalharenounido.org.

Directgov võrguleht

Sellel valitsuse võrgulehel on ära toodud teave põllumajanduses hõivatud töötajatele, sh nende õigus põllumajandustöötajate alampalgale Inglismaal ja Uelsis. Vt www.direct.gov.uk.

Ühendkuningriigi Piiriamet

Rohkem teavet Bulgaaria ja Rumeenia võõrtöölise õiguste kohta leiate Ühendkuningriigi Piiriameti veebisaidilt www.ukba.homeoffice.gov.uk.

Muud kodanikunõustamise teabelehed ja voldikud, mis võivad abiks olla

- Tööandja peab palka kinni
- Riiklik alampalk
- Töötunnid
- Puhkus ja puhkusetasu
- Ülemeremaade töölisel
- Töölt vabastamise teade
- Töötunnid
- Ühendkuningriigis – põllumajandus ja toiduainetööstus

Käesoleva teabelehe on koostanud Citizens Advice, ametliku nimega National Association of Citizens Advice Bureaux (Riiklik kodanikunõustamisbüroode liit). Selle eesmärk on anda üldinfot ning seda ei tuleks käsitleda kui vastava seaduse täielikku tõlgendust. Pange tähele, et info kehtib vaid Inglismaa, Walesi ja Šotimaa kohta.

Käesolevat teabelehte uuendati viimati 5. detsembril 2011 ja see vaadatakse üle regulaarselt. Kui said selle teabelehe mõnda aega tagasi, võta ühendust oma kohaliku Citizens Advice Bureau-ga, et uurida, kas info on veel õige. Või külasta meie vörgulehte www.adviceguide.org.uk, et laadida alla uusim versioon.